Izbori se približavaju. Političke stranke polako zauzimaju početne pozicije. Opozicija sve oštrije kritizira rad Koalicije koja i sama ima problema u međusobnoj komunikaciji. Tomčić i HSS dinamiziraju stvari na koji Račan i SDP još uvijek nemaju odgovora. Možda se čeka 18. veljače kada će Račan u ime Hrvatske podnijeti zahtjev za članstvo u Europskoj uniji. Poslije mogu izbori.

«Socijaldemokracija» se je pokazala neučinkovitom. Koalicija nije prošla na ispistu. Socijalni aspekt države, ma koliko se Koalicija trudila, nije se poboljšao. Socijalni aspekt države nije postigao zamjetni boljitak. Retorika nije pomogla već odmogla Koaliciji jer joj se sada, uglavnom, više ne vjeruje.

Ekonomska teorija i njezina derivacija – ekonomska politika – u svojim osnovama su smještene u rasponu stvaranja i preraspodjele bogatstva. Tako uči klasična politička ekonomija. Adam Smith je 1776. godine u ekonomskoj bibliji – Bogatsvo naroda – putem svoje nevidljive ruke jasno pokazao da pojedinac ostvarujući svoj interes ostvaruje i probitak za cijelu zemlju Zajednicu). Sve je još nacionalno. David Ricardo 1817. godine svojim Načelima političke ekonomije i oporezivanja je dao obrazloženje kako je kapital u odnosu na rad žrtva. Država oprezivanjem smanjuje profit. Ipak njegov doprinos putrem teroije komparativnih prednosti pokazuju Ricarda kao ekonomskog nacionalistu koji je svojim obrazloženjem diskreditirao merkantilizam i tako pokazao da je liberalizam za sve bolje rješenje. Friedrich List se tom konceptu suprostavio svojim protekcionističkim mjerama. Njegova «biblia protekcionizma» iz 1840. godine (Nacionalni sistem političke ekonomije) razrađen je sistem kako i zašto valja provoditi ekonomsku politiku da bi se ubrzao razvoj nacionalne ekonomije. Njemačka je bila spremna prihvatiti liberalistički pristup tek kada se i sama razvije. Komodor Perry je topovima otvorio Japan kako bi pobijedio liberalizam otvarajući japanske granice (1853. godine). 1868. godine Japan odgovara Meiji revolucijom koja snažno razvija kpatitalizam. Danas upravo Japanu zahvaljaujemo za tzv. intervencionistički sistem ekonomske politike čime je liberalizam (nastavno i neoliberalizam) dobio dostojnog protivnika.

Na stranu obespravljenih stao je Marx govoreći o odnosu rada i kapitala i, pretjerujući, naglašavao da je novostvorena vrijednost rezultat živog rada. Kpaital ima funkciju da razvije proizvodne snage kapitalizma (bio je impresioniran brzinom razvoja tehnologija) i time će sam sebe podruštvljenjem ukinuti.

Sve je to funkcioniralo u «mehanički» definiranim tehnologijama gdje je rad bio standardan i gdje kapital nije mogao (zbog neriješenih znanstvenih problema) beskonačno supstituirati rad. Osim toga globalizacija, iako rastuća i sveprisutna, nije bila dominantna te tako nije predstavljala ozbiljnu zapareku organiziranom radu. Galbraith je u svojoj Novoj industrijkoj državi pokazao koegzistenciju rada i kapitala.

Globalizacija kapitala nije praćena globalizacijom rada. Pokretljivost kapitala je poželjna ali ne i pokretljivost rada posebno u očima razvijenih zemlalja. Tako kapital «ucjenjuje» radnike u razvijenim zemljama stalno im prijteći da će odseliti u područja manjih nadnica. To se odnosi poglavito na tzv. klasične inudstrije. Nove tehnologije ne podliježu tim zakonima i kapitalu nije suprostavljen jednostavni rad već kapitaliziran (obrazovan) rad koji također djeluje kao i sam

kapital globalizirajući se u obliku oligopola ili čak monopola (putem tehnologije).

Treća industrijska revolucija supstituira klasičan rad do te mjere da je organizirani rad putem sindikata svakim danom sve teže ostvariti. Rad postaje sve marginalniji i njemu se, u kapital odnosu, suprostavlja armija obespravljenih koji ne rade i koji žive u paralelnim socijalnim sustavima koji se svakim danom uvećavaju i množe. To se događa u svim zemljama. U nerazvijenim zemljama siromaštvo dobija zabrinjavajuće dimenzije. Siromašni su protiv sviju i moguća su svaka(kva) rješenja od strane istih da bi poboljšali svoj nezavidni položaj. Da bi se zaštito kapital odnos, od socijalne bombe, svakim danom će se povećavati izdaci na zaštitu od «nepredviđenog». 11. rujna 2001. godine dogodio se politički ekces. Nije nezamislivo da će se iste stvari događati i zbog socijalnih razloga. Sve postaje nesigurnije jer obespravljeni nemaju alternative. U tom smislu XXI stoljeće može biti stoljeće vjere koje će okupljajući obespravljene postati «osigurač» ovom u osnovi nepravednom svijetu. Šansa da crkva preuzme značajnu funckiju u reguliranju svekolikih odnosa znači i njihovu odgovornost da se zalažu za pravedniji život na Zemlji. U protivnom priča neće dugo trajati. Neimaština ima svoje tehnologije i svoje standarde što ne bi trebalo gubiti iz vida. (Vidi moj rad: Ljubav, opraštanje - šansa za Treće tisućljeće)

Neoliberalizam pobjeđuje. Razvijeni su slomili birokratski socijalizam i pozivanje – prepisivanje - Marxa može imati tek kratkoročne učinke. Socijalizm kao ideja je kompromitiran. Zemlje kao što je Kina uočila je problem i transformaciju u funckiji vremena, po mome mišljenju, vrši na najbolji način. Dovoljno je podsjetiti što se je sve događalo sa europskim socijalizmom i koja je socijalna cijena za to plaćena. Obračun još nije gotov iako sve ukazuje da će se najveći broj tzv. bivžih socijalističkih zemalja naći u klubu nerazvijenih. Paralelni privredni sistemi u Kini pokazuju, za mene i dokazuju, da tako nije trebalo biti.

Globaliziranom kapitalu trebaju mnogobrojne države jer se samo tako On pojavljuje u ulozi oligopola/monopola dok države međusobno konkurirajući ga privlače. To je velika igra. Najrazvijeniji kao što su to SAD i Eurposka unija će taj projekt podržavati jer od toga imaju koristi njezini građani. Nerazvijeni se moraju tom diktatu pokoravati. Ukoliko se dogodi da interesi najrazvijenijih dođu u pitanje razvijeni će reagirati. Primjer čelika u SAD i primjer poljoporivrede u Europskoj uniji samo su dobro poznati primjeri.

Male i nerazvijene zemlje koje su k tome u tranziciji (restaruraciji kapitalizma) na globalne izazove moraju odgovoriti jasnim određenjima. Ona su vrlo jasna: država mora kontrolirati nacionano bogatsvo i nacionalnu štednu kako bi dinamizirala svoj razvoj. Ukratko valja provoditi intervencionizam bez obzira da li se to nekome sviđalo ili ne. Pri tome valja zadržati minimum socijalne sigurnosti građana. Ovo posebno vrijedi za zemlje tzv. samoupravnog socijalizma gdje je stuupanj socijalizacije bio daleko najveći. Znanje i obrazovanje je bitna odrednica osposobljavanja svake zemlje za proces globalizacije. Naprosto nije zamislivo da bi neobrazovano stanovništvo, bez obzira na ostale komparativne prednosti, opstalo u uvjetima globalnog kapital odnosa. Intervencionizam zanči šansu vlastitim građanima i zemlji da postanu subjekt međunarodnih odnosa. U protivnom postoja objekt svekolikih gibanja koji dinamizira kapital odnos.

Slovenski mi se slučaj čini najbliži iznesenom. Slovenija je sa svim svojim problemima ipak

uspjela uz minimalnu cijenu iskoračiti prema tzv. Prvom svijetu. Ostaje da se vidi što će joj donijeti članstvo u Europskoj uniji. Želim im da uspiju iako to neće biti lako. Na putu opstanka čekaju je mnoge «nagazne mine».

Hrvatski program razvoja koji ima šansu da uspije mora polaziti od stanja koji danas imamo. Ono je glede cjelog društvenog sistema zabrinjavajuće. Glede ekonomskog podsistema ono je tragično. Dug prema inozemstvu je veći od 14 milijardi dolara. Prodaja bolje rečeno rasprodaja obiteljskog srebra se nastavlja. Nezaposleni i pnzioneri po broju premašuju zaposlene. Internacionlaizirana financijska industrija divergira od realnog sektora. Centralna banka i neelastičnost rashoda, zgog nagomilanih problema, eliminiraju ekonomsku politiku u djelu: monetarnog, kreditnog i fisklanog. Izvoz stagnira uvoz raste pokrivenost od nekadašnjih tri četvrtine svela se je na svega dvije petine. Cjene kao posljedica debalansa (raspoloživi veći od domaćeg društvenog proizvoda) neće se moći održati ni u srednjem roku. Socijalni problemi kumulativno «tjeraju» mlade obrazovane ljude u inozemstvo. Ovo su samo neke naznake koje je potrebno hrvatskim građanima sasvim precizno elaborirati.

Svaki od problema zahtjeva cijeli niz koordiniranih akcija koji se skupnim imenom mogu nazvati: Sanacijski program Republike Hrvatske. Ublažavanje naziva samo bi vodilo ignoriranju realnog stanja u kojem se Hrvatska sada nalazi. Boljitak u kratkom roku ne postoji; u kratkom je roku moguće stvoriti pretpostavke boljem sutra. Ignoriranje ovih činjenica znači ignoriranje Hrvatske države kako takve.

U maloj zemljji nema ljevice ni desnice; postoji hrvatski nacionalni program koji valja podržati i tako Hrvatskoj vratiti subjektivitet. U tom smislu NATO i članstvo U Europoskoj uniji valja preispitati i sačiniti cost-benefit analizu eventualnog ulaza. Stvari su sporne «ma koliko mi šutjeli o tome». Švicarska je zemlja koja ide svojim putem pri čemu nitko ne misli da je Švicarska zatovrena zemlja. Što više Švicarska je jedan od centara globalne koordinacije, ukoliko takav pojama, u uvjetima globalizacije i multinacionalnih kompanija te kapital odnosa, uopće ima smisla. Političke stranke se trebaju distancirati od naziva lijevo i desno već se okrenuti problemima kao izaći iz krize. Konačno, HDZ i SDP su pokazali da su neučinkoviti i da u svojoj politici nisu pokazivali senzibilitet za socijalno. Ovo je činjenica čak i na nivou komunikacije.